

**Економіка, організація і управління підприємствами, галузями,
комплексами**

Кравченко І.Й.,

асистент кафедри обліку і аудиту

Національного університету харчових технологій

м. Київ, Україна

**МОЖЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ
ПАЛИВА НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ**

Останні роки у зв'язку з наростаючим виснаженням природних джерел енергії - покладів вугілля та родовищ газу в світі інтенсивно іде пошук альтернативних видів палива. З метою зменшення залежності України від імпортованих енергоносіїв, виникає необхідність забезпечення її власними видами енергії, що змушує прискорити та урізноманітнити пошук та виробництво вітчизняних відновлюваних джерел енергії. Це особливо важливо під час економічної кризи, яка викликає зниження рівня зайнятості населення на традиційних виробництвах, зокрема в бурякоцукровій галузі. І тому необхідно забезпечити оптимальне поєднання вирішення як продовольчого, так і енергетичного питання держави.

Значні резерви відновлення виробництва цукрових буряків в Україні пов'язані з енергетичними чинниками, оскільки з категорії сировини для виготовлення продуктів харчування буряки перемістилися в категорію енергетичних продуктів. Територіальна концентрація виробничих потужностей вирощування цукрових буряків і цукрових заводів - це умова, сприятлива для використання буряків не тільки для виробництва цукру, але й для виробництва в умовах цукрового заводу альтернативного виду палива - біоетанолу [1, с.154]. Біоетанолом називають етанол, який вироблений із біомаси та застосовується як паливо.

Традиційною сировиною для вироблення етанолу в Україні є відхід цукрового виробництва- меляса, а також напівфабрикати у виглядісоку, сиропу та відтоків, які отримують при переробці цукрових буряків. Це надає можливості облаштувати на цукрових заводах спеціальні цехи з виробництва біоетанолу. Залучення цукрових заводів, з їх потужним теплосиловим господарством, дозволить обслуговувати спиртові цехи і в період між сезонами виробництва цукру, та суттєво розширити сировинну базу для вироблення біоетанолу за рахунок використання напівпродуктів та відходів цукрового виробництва. Це буде сприяти збільшенню кількості працюючих цукрових заводів, що особливо важливо для галузі, що має надлишок виробничих потужностей.

Використання етилового спирту як енергоносія не є новиною. Ще під час Другої світової війни, в умовах дефіциту пального, в Німеччині спирт додавали до бензину. Проте тільки наприкінці ХХ століття з'явилися повномасштабні програми використання біоетанолу як пального для двигунів. В складі пального біоетанол дозволяє збільшити октанове число і покращити експлуатаційні характеристики сумішевого бензину. Завдяки його використанню зменшується концентрація шкідливих компонентів у вихлопних газах (чадного газу, закису азоту, оксиду азоту та інших летких токсичних викидів), що надзвичайно важливо для великих міст, де головним джерелом забруднення є автомобільний транспорт. Спалювання етанолу, отриманого з біомаси, не робить "внеску" до парникового ефекту, оскільки біомаса є нейтральною[3].

Результати досліджень проблеми виробництва біоетанолу, у т. ч. на базі продукції бурякоцукрового виробництва, висвітлено у наукових працях В. Бондаря, Н. Губенка, Г. Калетніка, Г. Шматкової, М. Ярчука та інших вчених, наукові напрацювання яких містять пропозиції не тільки щодо розвитку бурякоцукрової галузі України, а й необхідності мати резервні потужності для переробки надлишку виробленої продукції.

Використання побічної продукції виробництва цукру для виготовлення біоетанолу сприятиме збільшенню потреби в сировині та підвищенню

ефективності виробництва цукрових буряків. В цьому питанні заслуговує на увагу досвід Франції, де, відповідно до прийнятої програми розвитку виробництва біоетанолу, передбачається щонайменше двічі збільшення площ посіву цукрових буряків під його виробництво. Розгортання виробництва біоетанолу відбувається і в Німеччині, при цьому здійснюються значні інвестиції (компанія Nordzucker планує здійснити інвестиції в будівництво заводу по виробництву біоетанолу з цукрових буряків, компанія Danisco прийняла рішення про будівництво цеху з виробництва даного виду палива на власному цукровому заводі) [2].

Держава, шляхом реалізації організаційно-економічних заходів, підтримує розвиток виробництва біопалива в Україні. Так, 24 травня 2012 року Верховна Рада України ухвалила закон "Про розвиток виробництва та споживання біологічних палив". Вищезазначені заходи включають застосування економічних стимулів для споживачів, що заохочують використання біопалива, маловідходних, ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій, машин, технічних засобів, що працюють на біопаливі. Планується також, що держава забезпечуватиме розвиток виробництва та споживання біопалива шляхом вживання заходів з економічного стимулювання споживання біопалива виробниками і споживачами в Україні. Виробництво біопалива здійснюватиметься відповідно до стандартів, аналогічних Європейському Союзу.

У 2012 році в Київській області на «Узинському цукровому комбінаті» створений комплекс з переробки меляси, як побічного продукту бурякоцукрового виробництва, на отримання компонента альтернативного моторного біопалива. Це зробить можливим переробляти 70 тонн меляси на добу, отримуючи 30 тонн екологічно чистого палива, що дозволить підприємству здійснювати безвідходний процес виробництва впродовж року.

Також, Державне підприємство «Укрспирт» в 2013 році планує довести виробництво біоетанолу до 200 тис. тонн на рік. Колегія Міністерства аграрної політики та продовольства прийняла рішення про перепрофілювання 24

спиртових заводів на виробництво біоетанолу. Критерієм при визначенні таких заводів є присутність сировинної бази. Це місця вирощування цукрових буряків та наявність цукрових заводів, відходи та напівфабрикати яких являються сировиною для переробки. За попередніми оцінками Міністерства аграрної політики та продовольства можливості виробництва біопалива в Україні складають майже 5 млн. тонн на рік, що може на 30% замінити імпорт світлих нафтопродуктів [4, с.5].

Отже, оптимізація процесу виробництва та збільшення посівних площ, і відповідно збору цукрових буряків, надасть можливості використати незавантажені потужності підприємств бурякоцукрової галузі, можна буде корегувати «перевиробництво» коренеплодів для отримання цукру. При цьому, переробка цукрового буряку на одній виробничій ділянці на цукор та біоетанол, призведе не тільки до зменшення залежності від імпортного цукру та нафтопродуктів, також сприятиме зайнятості населення, створить позитивну тенденцію в енергетичній незалежності держави.

Література:

1. Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції цукровиків України «Бурякоцукрова галузь в умовах національного та світового ринків»- К.: 2011.-267с.
2. Формування інвестиційно - інноваційного розвитку бурякоцукрового комплексу [Електронний ресурс] /М. М. Ярчук, Н.О.Лукашенко//Режим доступу:<http://www.nbuiv.gov.ua/e-journals/NacGosp/2010/Yarchuk.pdf>
3. Дослідження економічної та екологічної доцільності використання біоетанолу як моторного палива в умовах нашої держави [Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://www.allbest.ru>.-Назва з титул.екрану.
4. ДП «Укрспирт» планує виробити до 200тис. тонн біоетанолу/ Цукор України .-2012.-№ 8(80).-с.5